

Pinot noir en chardonnay groeien op Vlaamse velden als nooit tevoren

Het kwakkelweer van deze zomer deed onze wijnboeren even voor het ergste vrezen. Maar zie: de trossen in hun wijngaarden staan vuistdik. Een nieuw recordjaar ligt in het verschiet. ‘Laat dat voorspelde nazomertje maar komen.’

Zaterdag 2 september 2023 om 05:00

‘Kijk eens naar onze pinot noir. Het is lang geleden dat onze druiventrossen zó dik waren’, jubelt Eduard Monsecour. Hij trekt een handvol druiven van een tros en plet ze in zijn vuist, het sap spat in het rond. ‘Allemaal dankzij een goed voorjaar, met droog weer en veel wind, waardoor veel bloesems bevrucht raakten door het stuifmeel. In juli liet de overvloedige regen de druiventrossen mooi groeien, in augustus scheen gaandeweg opnieuw de zon, waardoor het zuur in de vruchten op tijd werd afgebroken en er suikers gevormd werden. Dat is cruciaal voor de smaak en het alcoholgehalte van de wijn.’

De 72-jarige Monsecour is voorzitter en keldermeester van Steenen Muur, een van de twintig wijndomeinen in Wezemaal, in het Hageland – ruwweg de driehoek gevormd door Leuven, Tienen en Diest. Op de zuidoostelijk georiënteerde Wijngaardberg, een steile heuvelflank net buiten het dorpscentrum van Wezemaal, teelt Steenen Muur op anderhalve hectare grond zeven druivenvariëteiten. Bekende en enkele iets obscuurder soorten: pinot gris, pinot noir, chardonnay, bacchus, solaris, muscaris en johanniter. Jaarlijks zijn die goed voor zo'n 6.000 liter wijn, of 8.000 flessen.

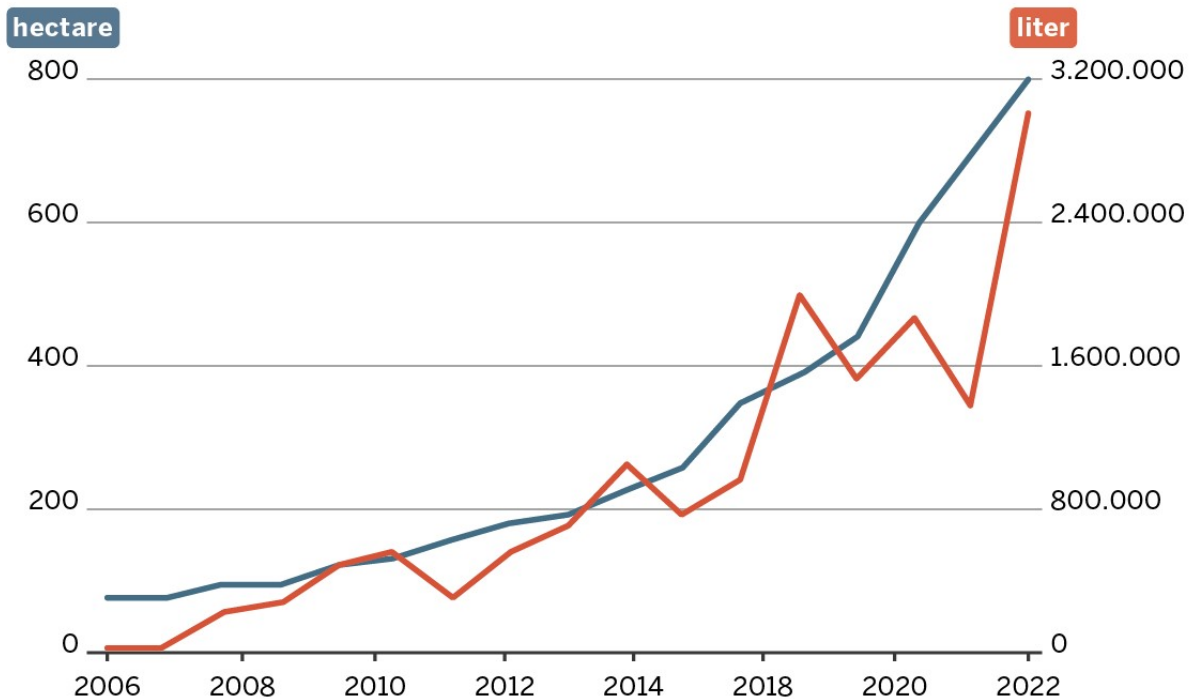

‘In de negentiende eeuw werden hier ook al wijndruiven geteeld. Het is er dan ook de perfecte locatie voor’, legt Monsecour uit. ‘De zonnestralen vallen haast loodrecht op de heuvel. De bodem met ijzerzandsteen slaat de warmte goed op en geeft die ’s nacht weer vrij. In onze wijngaard heerst een microklimaat: het is er soms wel zeven graden warmer dan in het dorp. We konden dat zelf ook maar moeilijk geloven toen we hier in de jaren 90 begonnen, tot we het op de thermometer met eigen ogen zagen. Zelfs tijdens de koude voorjaarsnachten hebben wij hier nog nooit vuurkorven geplaatst.’

Gedurfd experiment

De Belgische wijnteelt is in opmars. Na [een barslecht 2021](#) volgde vorig jaar een recordjaar, met meer dan 3 miljoen liter wijn van Belgische makelij. De wijndomeinen worden steeds groter en talrijker. In 2022 werden door 259 Belgische wijnboeren op in totaal 806 hectare wijndruiven geteeld – 107 hectare meer dan het jaar daarvoor. Ter vergelijking: in 2006 werd in het land amper 72 hectare wijn verbouwd.

Totaal wijnproductie en oppervlakte in België

DS Infografiek | Bron: FOD Economie

‘Blijven we de komende weken gespaard van hagelbuien of ander spectaculair noodweer, dan stellen we het record van 3 miljoen liter Belgische wijn zo goed als zeker scherper’, zegt Lodewijk Waes, eigenaar van Wijndomein Waes (4 hectare) in Zwijnaarde en voorzitter van de vzw Belgische Wijnbouwers. Zijn uitspraak is opmerkelijk, want toen het midden juli [overvloedig begon te regenen](#), hielden de wijnboeren het hart vast. Blijft het lange tijd erg vochtig, dan dreigen de wijnstokken onherroepelijk ten prooi te vallen aan schimmels. Waes: ‘Dat bleek goed mee te vallen, we hebben daarover eigenlijk weinig meldingen gekregen van onze leden. En volgende week wordt het opnieuw droger, met veel zon. Net wat we nodig hebben.’

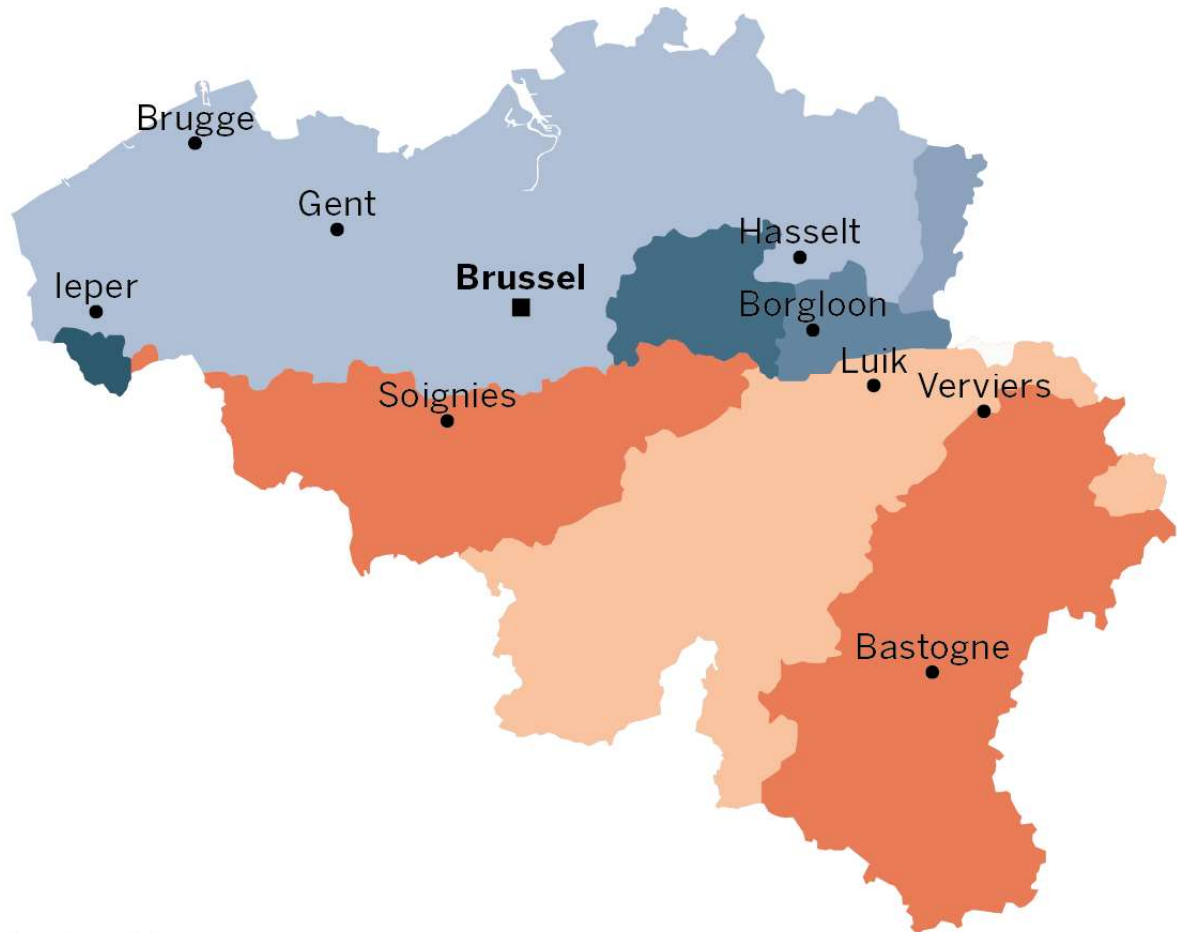
Ook op de Monteberg, vlak naast de Kemmelberg in de gemeente Heuvelland, kijken ze reikhalzend uit naar het voorspelde weer van volgende week. ‘Laat dat nazomertje maar komen’, zegt Ward Six van Wijngoed Monteberg, in 1996 ‘als een gedurfd experiment’ opgericht door zijn vader. ‘Nog wat zonnestralen erbij en we kunnen ons weer als God in Frankrijk wanen.’ Want ja, ook in het diepe West-Vlaanderen hangen de druiventrossen vuistdik aan de ranken. Vandaag rijpen er liefst elf druivensoorten. Al benadrukt Six dat het niet alleen om de kwantiteit gaat, maar bovenal om de kwaliteit. ‘Ook wat dat betreft stemmen de eerste analyses van de druiven hoopvol. De zuren in de vruchten breken mooi af. Al willen we het vel van de beer niet verkopen voor die geschoten is.’

Dat van die beer en diens vel? Monsecour kan erover meepraten. Hij waarschuwt: voor de Belgische wijnboer is met de septembermaand ‘een gevaarlijke periode’ aangebroken. ‘Elke druppel regen die nu nog valt, is er eigenlijk een te veel’, zegt hij. ‘De laatste weken voor de oogst kunnen we niet meer tegen schimmels sproeien, omdat dat spul anders in de wijn kan terechtkomen. En dan kan het snel gaan.’ Het doet hem onvermijdelijk terugdenken aan twee jaar geleden, toen het er tot eind augustus nog best goed uitzag. Tot de regen plots met bakken uit de lucht viel, dagenlang. In een mum van tijd zat de hele Wijngaardberg onder de botrytis, ook bekend als grauwe schimmel. In plaats van achtduizend flessen werden er het dat jaar een schamele duizend.

Belgische wijnregio's

- Vlaamse landwijn
- Maasvallei Limburg
- Haspengouw
- Hageland
- Heuvelland
- Côtes de Sambre et Meuse
- Vin de Pays des Jardins de Wallonie

DS-Infografiek

Loftrumpet

Met 3 miljoen liter per jaar, of 4 miljoen flessen, is België nog altijd maar een dwerg vergeleken met de echte wijnlanden. De Italiaanse wijnboeren produceerden vorig jaar 5 miljard liter, de Franse zo'n 4,5 miljard liter. Zelfs in eigen land blijft Belgische wijn een nicheproduct. België importeert elk jaar 300 miljoen liter wijn. De eigen productie komt neer op 1 procent daarvan.

Die achterstand is behalve logisch – gezien ons kleinere grondgebied en het feit dat vrije, geschikte landbouwgrond hier schaars is – ook helemaal niet erg, zegt Six. 'Met onze lokale wijn van topkwaliteit toont België opnieuw dat we heel goed zijn in het vervaardigen van streekproducten. De kwaliteit is de voorbije jaren pijlsnel omhoog gegaan.'

Ook de Franse gastronomiegids Gault&Millau schalde deze zomer de loftrumpet. Eind juni bracht ze voor het eerst een Belgische wijngids uit. Van de 172 wijnen die erin zijn opgenomen, worden er 18 bekroond met een *Belgian Wine Award*. Vooral Limburg springt er [met vijf erkenningen](#) boven uit, onder meer voor de Clos d'Opleeuw, Chardonnay 2020 uit Borgloon en de Gloire de Duras, Pinot Gris Barrique 2021 uit Sint-Truiden.

Wijngrens schuift op

De Belgische wijnboeren worden de komende jaren ook nog geholpen door de klimaatverandering. Als gevolg van de stijgende temperaturen groeien hier niet alleen meer soorten wijndruiven, ze groeien ook sneller. Op de Wijngaardberg breekt de oogsttijd tegenwoordig al enkele weken vroeger aan dan 20 jaar geleden. Druiven die te lang in de zon blijven hangen, maken te veel suikers aan. Verwerk je die tot een wijn, dan krijg je torenhoge alcoholpercentages, tot wel 18 procent.

Het is een probleem waarmee de Zuid-Europese wijnbouwers vandaag worstelen. Het dwingt sommigen zelfs om de boeg om te gooien, en bijvoorbeeld voor de olijfteelt te kiezen. Maar de noordelijker wijnbouwers varen wel bij de opschuivende wijngrens. Variëteiten die hier tot enkele decennia geleden niet zouden gedijen, doen het nu goed. ‘Merlot en sauvignon blanc groeien hier met een snelheid die niemand eind de jaren 90 voor mogelijk had gehouden’, zegt Six.

Monsecour verwacht dat zelfs de tempranillo, een blauw druivenras dat een warm klimaat nodig heeft, over enkele jaren goed zal groeien op Vlaamse velden. Nu kijkt hij vooral uit naar midden september, wanneer de oogst op de nu nog rustige Wijngaardberg kan beginnen. Tros per tros. Eerst de pinot gris, om eind oktober te eindigen met de chardonnay, de druif die het langst moet rijpen. ‘Noeste handenarbeid’, verzekert de zeventiger. Hij trekt demonstratief al enkele bladeren van een wijnrank, waardoor een stevige tros bacchus-druiven komt bloot te liggen. ‘Doorheen het jaar wandel ik elke twee, drie dagen door de wijngaard. Wanneer straks de oogst begint, is het hier *vollenbak*, zes weken lang. We rusten pas wanneer de laatste druif in het vat zit.’